

desuden sat sig i bevægelse for at faa indført anvendelsen af brændtorv ved vore *sæterbrug*.

Paa dagsordenen har længe staaet at faa anlagt en brændtorvfabrik paa *Heimdalsmyren* pr. Trondhjem. Denne myr er nu grundig undersøgt efter initiativ af *Trøndelagens myrselskab*, og vi skal i næste nr. af »meddelelserne« give endel oplysninger herom.

Naar vi saaledes nærer grundet haab om, at udnyttelsen af vore myrstrækninger snart vil gaa fremad med større fart end før, da er vi ogsaa nu bedre forberedt herpaa end tidligere, saat feilagtige anlæg forhaabentlig ikke paany skal kunne sætte myrsagen i miskredit.

Kjendskabet til vore myrer og disses udnyttelsesmuligheder er gjennemgeaende bedre. Fuldt brugbare maskiner og redskaber af forskjellig slags findes nu at faa kjøbt, og til at forestaa torvdriften har vi allerede flere unge mænd, der har uddannet sig specielt herfor og kjender alle brugbare torvberedningsmetoder.

Skal myrselskabet kunne udvide sin paabegyndte virksomhed, udrette mere og brede sig videre ud over landet, maa det have flere midler til sin raadighed. *Dette sker ved, at medlemsantallet forøges*, helst til det mangedobbelte. Myrselskabets medlemmer i by og bygd bør derfor henstille til sine bekendte at interessere sig for myrsagen ved at betale kr. 2,00 aarlig eller kr. 30,00 engang for alle og være medlem af det norske myrselskab.

Prøveeksemplarer af myrselskabets skrifter vil blive sendt gratis til hvilkensomhelst adresse ved henvendelse til sekretæren.

J. G. T.

DET NORSKE MYRSELSKABS DELTAGELSE I AMTSUDSTILLINGEN I RISØR

BLANDT MIDLERNE til at fremme et af myrselskabets formaal »at *sprede kundskab om myrernes udnyttelse*« er ogsaa deltagelse i udstillinger. Der var iaar arrangeret en hel del amtsudstillinger rundt om i landet. Flere af disse afholdtes omtrent samtidig, og myrselskabets styre fandt, at man burde deltage i en af disse. Der valgtes en af de største, nemlig amtsudstillingen i Nedenæs, der afholdtes i Risør fra 24. september til 4. oktober.

Nedenæs amt er blandt dem, hvor myrsagen hidindtil har gjort mindst fremgang. Vistnok er der her som andetsteds i tidens løb dyr-

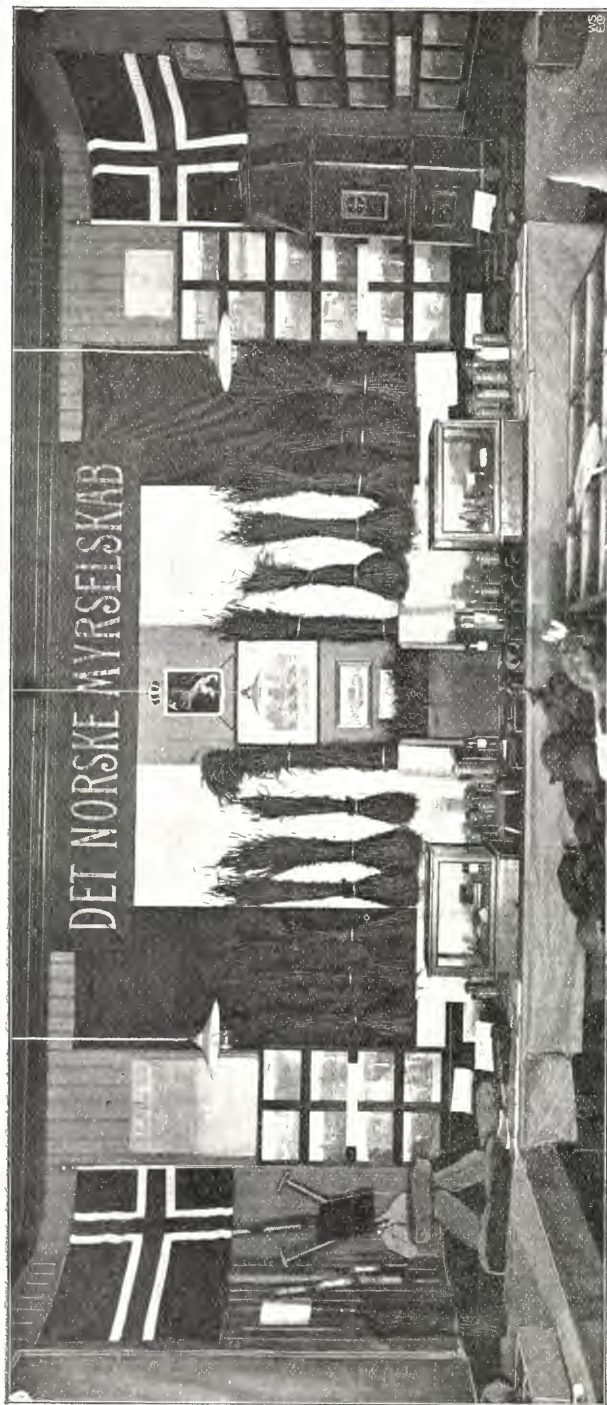

Fig. 1. Det norske myrselskabs udstilling i Risør.

ket ikke saa faa myrer, men brændtorv er omtrent ukjendt, og af torvstrøanlæg forefindes kun et, der mærkelig nok sælger størstedelen af sin produktion udenfor amtet. Mange gaardbrugere tilvirker torvstrø til eget behov, men tilvirkningsmetoden er som oftest meget primitiv. Strøtorven tørkes mængstedes ufuldkomment, og anvendelse af torvstrøriver forekommer sjælden. Myrer af forskjellig slags findes der som andetsteds i vort land, men ikke mange af synderlig stor udstrækning.

Ved udgangen af aaret 1904 havde myrselskabet kun 12 medlemmer i Nedenæs amt, ligesom amtet er det eneste, hvori myrselskabet hidindtil ikke har faaet anlagt gjødslingsforsøg paa myr.

Hensigten med myrselskabets deltagelse i denne udstilling var da i første række at bidrage til en forøget interesse for myrernes udnyttelse, og selvfølgelig var myrselskabet helt *udenfor al konkurrence* om præmier. Under udstillingstiden holdt myrselskabets sekretær 2 foredrag om myrernes udnyttelse illustreret ved talrige lysbilleder. Desuden uddeltes til interesserede 1000 eksemplarer af myrselskabets skrifter.

Omstaaende billede — fig. 1 — viser myrselskabets udstilling, der var arrangeret i landbrugsafdelingen i udstillingsbygningens 2. etage. Den vakte megen opmærksomhed, da pladsen var fremtrædende, og de udstillede gjenstande, der var ordnet systematisk, gav en meget instruktiv vejledning i myrernes tilgodegjørelse. Stadig saa man distriktets gaardbrugere og andre interesserede studere samlingen.

Udstillingen optog en plads af 25 m.² vægflade og 10 m.² bordflade. Desuden var der ude i det fri arrangeret en samling af torvstrørivere, der optog en plads af 17 m.² gulvflade.

De udstillede gjenstande omfattede myrdyrkning, torvstrøtilvirkning, brændtorvtilvirkning og diverse produkter af mere theoretisk interesse.

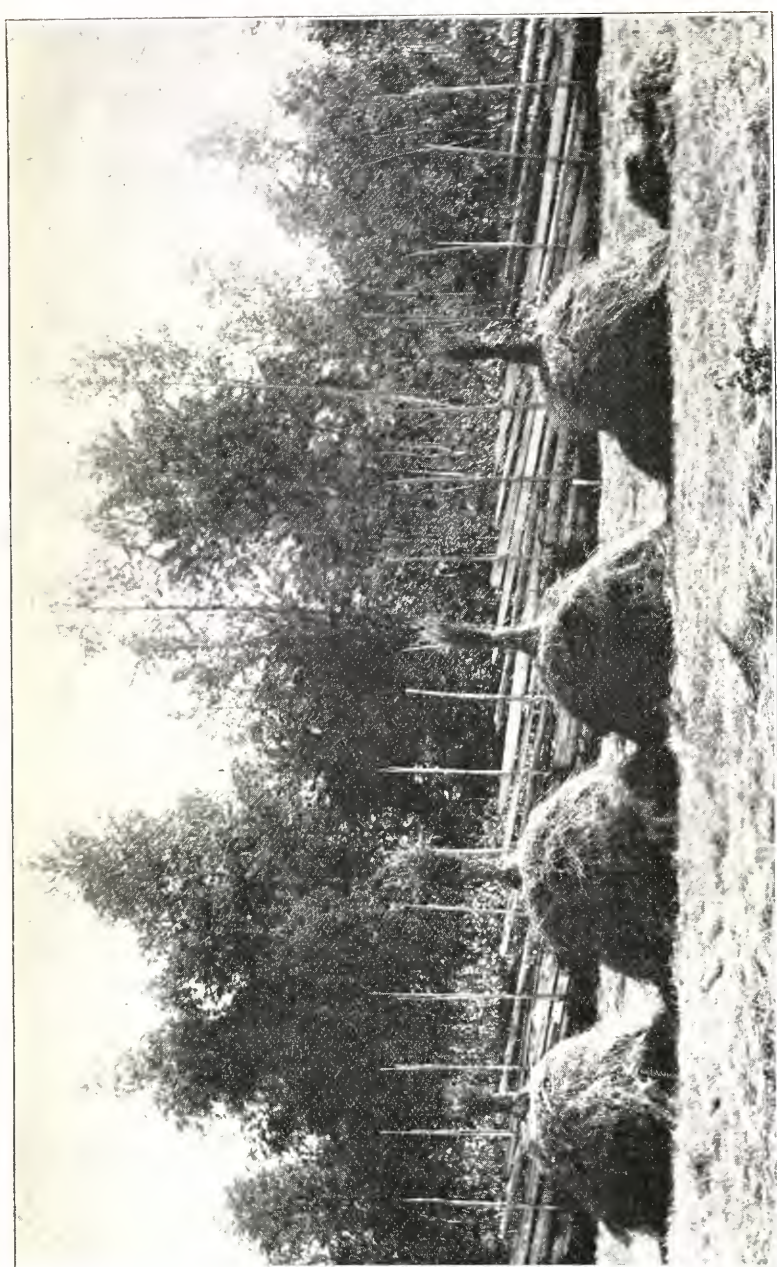
Myrdyrkning.

I MIDTEN af billedet sees et *profil af en myr*, udskaaret af *Lerudmyren*, V. Toten. Profilen repræsenterer 0,25 m.² af myroverfladen og har en dybde af 0,4 m. Foran samme er anbragt en glasplade. Den var bevosket med thimothei og en smule alsikke, der stod frisk og grøn, og var udskaaret af myren 8. september 1905. Myren var i 1903 gjødslet med kompost (husdyrgjødsel og grus) og tilsaaet med havre og græsfrø. Blev 1904 og 1905 hvert aar overgjødslet med pr. maal (10 ar): 50 kg. thomasfosfat og 7,5 kg. dobbelt koncentreret klorkalium.

Til venstre for profilen sees et bundt svensk *myrrug* fra *Lerudmyren*. Den repræsenterer avlingen fra 1 m.² og har en længde af 1,8 m. Myren har været gjødslet med pr. maal (10 ar): 100 kg. thomasfosfat og 15 kg. dobbelt koncentreret klorkalium.

Til højre for profilen sees 1 bundt *thimothei*, ogsaa repræsenterende avlingen fra 1 m.² fra *Lerudmyren*. Det er andet aars vold. Ved tillægningen er myren gjødslet med naturlig gjødning iblandet grus, samt overgjødslet hvert aar med pr. maal (10 ar) 50 kg. thomasfosfat og 7,5 kg. 5dobbel koncentreret klorkalium.

Fig. 2. Fra overgødningsforsøg paa Lerumyren, v. Isten, sommeren 1903.

Gjødsling pr. maal (10-ar).

50 kg. thomasfosfat.
50 » kainit.
10 » chilisalpeter.
400 kg.
Kr. 5,40.

100 kg. thomasfosfat.
100 » kainit.

50 kg. thomasfosfat.
50 » kainit.

Forøgelse af avlingen i kg. tørt hø pr. maal (10-ar) i 2 aar.
590 kg. 370 kg.
Kr. 5,20.

Gjødslingens kostende pr. maal (10-ar), fragten ikke medregnet.
Kr. 3,40.

Ugjødslat.
50 kg. thomasfosfat.

— 100 kg.

Kr. 1,50.

De derefter til højre følgende 4 bundter *thimothei*, hver repræsenterende avlingen paa 1 m.², er fra myrselskabets gjødslingsforsøg aar 1905 paa samme myr. Af disse forsøgsresultater forevistes et fotografi, der sees midt paa væggen. Det er nærmere illustreret og beskrevet i fig. 2.

Prøver fra overgjødslingsforsøg paa Reistadmyven i Sigdal, sommeren 1905.

Prøverne udviser avlingen fra 1 m.²

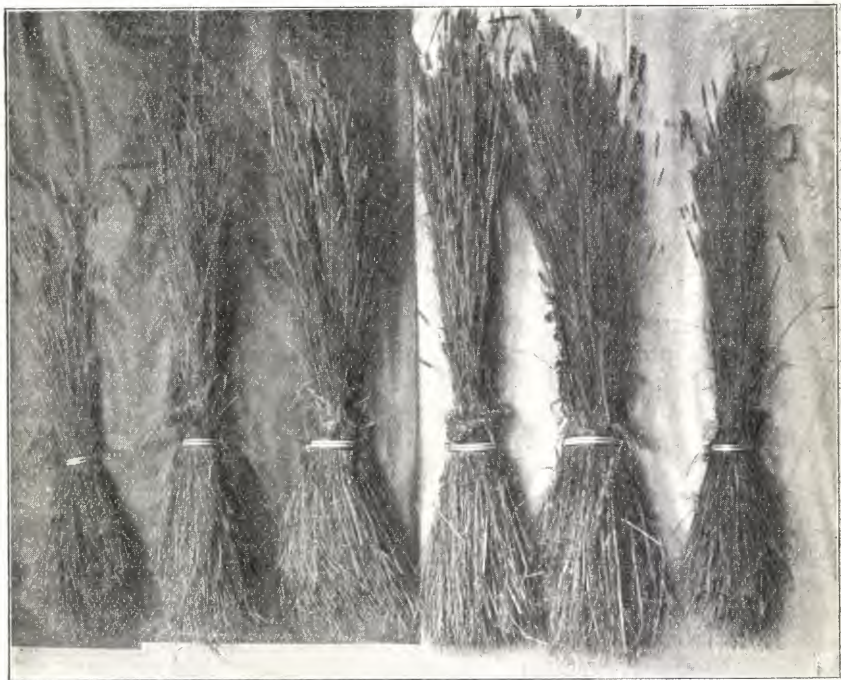

Fig. 3.

Gjødslings pr. maal (10-ar).

Udjødslet.	50 kg. thomasfosfat.	50 kg. thomasfosfat. 50 kg. kainit.	50 kg. thomasfosfat. 100 kg. kainit.	100 kg. thomasfosfat. 100 kg. kainit.	50 kg. thomasfosfat. 50 kg. kainit. 10 kg. chilisalp.

Forøgelse af avlingen i kg. tørt hø pr. maal (10-ar) i 2 aar.

0.	25 kg.	210 kg.	214 kg.	350 kg.	170 kg.

Gjødslingsens kostende pr. maal (10-ar), fragten ikke medregnet.

0.	Kr. 1,50.	Kr. 3,40.	Kr. 5,20.	Kr. 6,70.	Kr. 5,40.

Nettooverskud pr. maal (10-ar), naar 1 kg. tørt hø regnes til 4 øre.

0.	— Kr. 0,50.	Kr. 5,00.	Kr. 3,36.	Kr. 7,30.	Kr. 1,40.

Længst til højre sees 1 bundt *kløver, engsvingel* m. m., ogsaa repræsenterende avlingen fra 1 m.² paa Lerudmyren. Det er andet aars vold. Ved tillægningen er myren gjødslet med 50 kg. thomasfosfat og 7,5 kg. 5dobbel koncentreret klorkalium.

Til venstre paa væggen sees 6 bundter *thimothci*, repræsenterende avlingen fra 1 m.² fra myrselskabets gjødslingsforsøg aar 1905 paa *Reistadmyren* i Sigdal og tilhørende fabrikeier *J. Kleist-Gedde*. Forsøgresultaterne er illustreret og beskrevet i fig. 3.

Inderst paa bordet var til venstre udstillet 35 glas indeholdende prøver af raamaterialerne for *kunstgjødning* og tilhøre 23 glas indeholdende prøver af forskellig slags kunstgjødning for myr dyrkning.

Paa væggen ret over myrprofilen sees et fotografi visende forskellig slags udnyttelse af myrer i vort land.

Torvstrøtilvirkning.

I DET VENSTRE HJØRNE sees ophængt paa væggen 8 forskellige slags *torvspader*. Samtlige er af udenlandsk fabrikat. Norske fabrikanter, der ønsker at optage fabrikation af saadanne spader, kan ved henvendelse til myrselskabets sekretær erholde udlaant modelspade.

Til højre for spaderne sees 8 fotografier i glas og ramme, hvorefter 1 visende en *torvstrømyr* under vækst, 6 fra *torvstrøtilvirkningen* i vort land og 1 visende *jernbanetransport* af torvstrøballer. Over fotografierne sees 2 blaakopier visende en *torvstrøhesje* og en liden *torvstrøfabrik*.

Paa bordet var anbragt 1 glas indeholdende prøve af *torvstrømateriale* i naturlig tilstand samt 2 stykker nystukken, *vaad strøtorv*. Endvidere 12 prøver af *tørkede strøtorvstykker* fra *Lillestrøm Torvstrøfabrik* og fra et torvstrølag i Buskeruds amt. Disse var udlagt paa bordet, som de pleier at ligge paa myren til frysning samt krakket for tørkning.

Af færdig vare vistes en prøve af *torvstrø* fra et torvstrølag i Buskeruds amt samt 1 model af *torvstrøballe* og 1 model af *torvmuldballe*.

Desuden forevistes 1 *hestetrue* for myrarbeide og prøver af forskellig slags mose, torvfibre m. m.

Ude i det fri var der, som nævnt, arrangeret en samling af *torvstrørivere*. Disse var velvillig udlaant af forskellige firmaer, nemlig:

A/S. Aadals Brug, Aadalsbrug st. 1 torvstrøriver for torvstrølag og til gaardsbrug, anordnet for hestrevandring og forsynet med sigt. Pris komplet kr. 180,00.

S. H. Lundh & Co., Kristiania. 1 torvstrøriver for maskinkraft. Pris kr. 180,00.

A/S. Kulberg & Co., Maskinforretning, Kristiania. 1 torvstrøriver for haandkraft. Denne var fabrikeret i Sverige og koster kr. 50,00.

Fortuna mek Værksted, Kristiania. 1 torvstrøriver for haandkraft. Denne var fabrikeret i Tyskland og koster kr. 150,00.

Disse torvstrørivere var samtlige af forskellig konstruktion og blev studeret med interesse, idet den slags maskiner er omtrent ukjendt i Nedenæs amt.

Brændtorvtilvirkning.

I DET HØIRE HJØRNE sees 25 fotografier i glas og ramme, visende *brændtorvtilvirkning* efter forskellige metoder samt 1 blaakopi af opstikning af torv under vand.

Paa bordet var anbragt 1 prøveglas, indeholdende *brændtorv-materiale* i naturlig tilstand

Monteret paa papplader og befæstet med nationalfarvede baand forevistes 7 prøver af *stiktorv* fra forskellige dele af vort land. 7 prøver af *maskintorv*, bearbejdet ved Aadals Brugs torvmøller. 4 prøver af *maskintorv*, bearbejdet med Dolbergmaskiner. Heraf 3 fra *Fedje Torvbrug* og 1 fra *Stjørdalens Torvfabrik*. 4 prøver af *maskintorv*, bearbejdet med Anrepmaskiner. Heraf 2 fra *Haroens Torvfabrik*, 1 fra *Lerudmyrens Torvfabrik* og 1 fra *Rustadmyrens Torvfabrik*.

Desuden var udstillet 1 hl. *maskintorv* fra *Lerudmyrens Torvfabrik* og 1 prøve af *maskintorv* fra *Stafsjö Torvfabrik* i Sverige.

Af *eltetorv* var udstillet 6 prøver, hvoraf 2 fra *Gaalaamyrens Torvfabrik*, 3 fra *Sparkjær* i Danmark og 1 fra *Oldenburg*.

Endvidere var udstillet 1 prøve af *rørtorv* fra *Stokke Torvstrø-fabrik*.

I selve hjørnet sees 1 *torvovn* efter Recks patent og fabrikeret af *Bærums Værk* pr. Kristiania. Af denne slags ovne er der i den senere tid kommet i brug ikke saa faa rundt om i landet. Den egner sig saavel for fyring med ved som med torv.

Diverse produkter.

I 3 GLASKASSER var der blandt gjenstande af mindre praktisk betydning udstillet 15 prøver *torvbriketter* fra Sverige, Tyskland og Holland.

1 flaske indeholdende tørket torvpulver færdig til brikettering samt 8 prøver af *kanadiske torvbriketter*.

1 prøve af sagaponbriket, 1 prøve af vaadpresset torv og 7 prøver af s.k. osmonbehandlet torv fra Tyskland.

Af *torvkoks* og *torvkulbriketter* var der udstillet 18 prøver fra Norge, Sverige, Danmark og Tyskland samt 2 prøver af *torvparafin* og 1 trækulbriket fra Tyskland.

Ligeledes var der udstillet 2 pakker og 1 prøve af *ovnstændere*, tilvirket af hvidmose, samt 1 prøve af *ølseidelplade* og 1 flaske, indeholdende *torvmelasse*, alt fabrikeret i Tyskland.

Fra Schweiz var udstillet 1 prøve af *torvtræ* for isolation. Desuden forevistes 13 prøver af *torvpap* og *torvpapir* fra Sverige, Tyskland, Østerrige, Holland og Kanada.

I den midterste glaskasse var tillige anbragt det norske myrselskabs pris — en sølvplade —, som selskabet erholdt paa udstilling i Berlin 1904.

I det hele taget tør denne det norske myrselskabs første større udstilling betegnes som meget vellykket. Den fik ogsaa mange lovord for smagfuldt arrangement og er illustreret i »*Allers Familiejournal*« for 15. oktober d. a.

Udstillingsvæggen og bordfladen var dekoreret med nationale farver. Paa fig. 1 sees i midten Norges rigsvaaben og i hvert hjørne Norges flag.